

LANGS WATERMOLENS

ROUTE 3,2 km

Langs watermolens is een van de vier mooie dorpsommetjes vanuit het dorp Vasse met als basis het Wandelnetwerk Twente.

De route is gemaakt door de dorpsraad Vasse en vrijwilligers.

20
20

Langs watermolens

Langs watermolens

Hoe kom ik bij het startpunt?

Het startpunt is bij Informatiecentrum IJs & Es, Bergweg 8 te Mander.

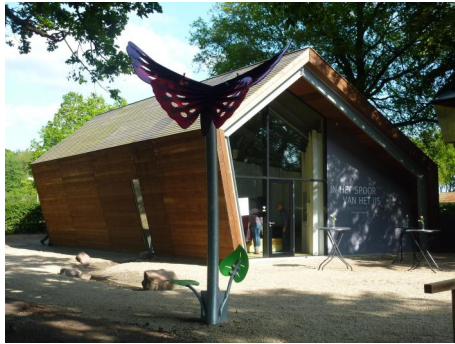

Langs watermolens

3,2 km

1

Dal van de Mosbeek

Dal van de Mosbeek

Bezoekerscentrum Dal van de Mosbeek bestaat uit de Watermolens Bels en Frans en Infocentrum IJs & Es. In IJs & Es wordt op beeldende wijze het verhaal van de ontstaansgeschiedenis van het Dal van de Mosbeek verteld. Vanaf dit punt starten ook verschillende wandelingen.

Kracht van het ijs

Na de IJstijd stuwde het ijs de grondlagen in Twente met enorme kracht voor zich uit. De vorm van dit gebouw beeldt de kracht van het ijs uit. Binnen vind je informatie over het ontstaan en de vroege bewoning van dit deel van Twente, een gebied waar veel prehistorische vondsten zijn gedaan.

Draaidagen molens

Elke zondag laten molenaars zien hoe de Watermolens van Bels en Frans draaien en beantwoorden al je vragen over het maal proces. Loop via het molenpaadje naar Watermolen Frans en bekijk de exposities over de papier- en graangeschiedenis van de molen! Kinderen kunnen hier zelf een handje graan malen.

<https://www.watermolenbels.nl> (Openingstijden Molen van Bels)

2

Watermolen Bels

Bels

De in 1725 gebouwde watermolen is één van de drie papiermolens die toen langs de Mosbeek stonden. Hij dankt zijn huidige naam aan Jannes Bels. Deze was paardenhandelaar in Vasse en werd in 1916 eigenaar.

Toerisme

Tegenwoordig kun je bij Bels lekker eten en drinken in het restaurant (de vroegere papiermolen). Bij mooi weer kun je genieten van het terras aan de molenkolk.

In een bijgebouw is een tentoonstelling over Overijsselse molens. 'IJs en Es', het bezoekerscentrum van Landschap Overijssel vertelt het verhaal van het ontstaan van het Dal van de Mosbeek.

Cichoreimolen

Aan de rechteroever van de Mosbeek werd een nieuw molengebouw gebouwd, tegenover de bestaande papiermolen, om cichorei te malen. Dit maaisel werd gedroogd en gebrand (zie foto). Sinds de 19e eeuw wordt van de gemalen en gebrande wortels van cichorei een cafeïnevrije drank gemaakt.

Deze cichoreikoffie of peekoffie was in Nederland populair geworden als koffie voor de 'gewone man'. In oorlogs- en crisisjaren, vooral 1940-1945, werd deze surrogaatkoffie bij gebrek aan echte op grote schaal gedronken, waarbij echter de opwekkende werking van de cafeïne ontbrak.

Ook werd vaak een beetje 'peekoffie' aan echte koffie toegevoegd als smaakversterker (cichorei van Buisman).

Openstelling: dagelijks

3

Watermolen Frans

Watermolen Frans

In 1711 is de Watermolen Frans gebouwd als papiermolen. De onderslagmolen klopte (of sloeg) met hamers tot 1870 lompen en linnen tot pulp. Van de vezelpap werd papier gemaakt. Met de hand werden vellen papier geschept en op de droogzolder gedroogd.

Opa Frans

In 1870 werd de molen verkocht aan boer Bernard Frans, ook wel opa Frans genoemd, die er de eerste honderd jaar geen papier meer mocht maken. Hij verbouwde de molen tot korenmolen. Om het rendement van de molen te vergroten werd de molen tot

bovenslagmolen verbouwd en is de molenkolk aangelegd.

Bakker

In 1911 werd de molen uitgebreid met een bakkerij. De kleinzoon van Opa, Gerrit Frans, buitte de aandrijvende kracht van de molen ten volle uit. Hij liet er een slijpsteen, een cirkelzaag, een gierpomp, een jakobs ladder, een dorsmachine, een deegmachine en de wasmachine van zijn vrouw op draaien.

Automatische wiegenschudder

Hoewel het een prachtig verhaal is, liet hij er de wieg van zijn kind niet op schommelen, vertelt zijn schoondochter. Gerrit zei ooit dat ook dit te realiseren was en dat praatje is blijven hangen. Gerrit kon het onderhoud niet meer aan en verkocht de molen in 1962 aan Landschap Overijssel.

Oogstdag

De molen is gerestaureerd en elke zondag van de maand zijn er maaldemonstraties. Regelmatig vinden er leuke activiteiten voor jong en oud bij de molen plaats zoals in de zomer de oogstdag, waar je van dichtbij mee kan maken hoe de rogge geogst, gedorst en gemalen wordt. Een gezellig feest!

Mosbeek

Nat

Dit beekje is de naamgever van het gebied. Het Dal van de Mosbeek is van oorsprong een nat gebied. Dit komt door de bijzondere gelaagdheid en de samenstelling van de bodem. Deze bestaat uit een afwisseling van zand, grind en leem.

Stroompjes en bronnen

Op veel plekken op en rond de heuvels komt spontaan water uit de bodem opwellen. Dit kwelwater kan moeilijk wegzakken door de lemige bodem en vormt daardoor kleine stroompjes. Op sommige heuvels is het natter dan in de dalen.

Gele kwikstaart

Uiteindelijk zakt dit water, vaak in minibeejkjes, af naar de laagst gelegen delen, waar het uitkomt in de Mosbeek. Een bijzondere verschijning langs de Mosbeek is de grote gele kwikstaart. Deze opvallende knalgele vogel pikt insecten langs de beek weg.

Dotterbloem

In het voorjaar bloeien hier de opvallende dotterbloemen met hun prachtige gele schoteltjes. Langs de houtwallen vind je bosanemonen die witte tapijtjes vormen. In dezelfde periode begint ook het goudveil te bloeien.

5

Landschapsstal

Goudveil

Goudveil is een zeldzame plant. Het groeit langs natte beekoevers en zompige bronbossen. Plantenkenners knielen er graag voor neer, want in Nederland is het een zeldzaamheid. Daar waar het groeit kan het flinke oppervlakten bedekken.

Paarden en pony's

Hier ziet u paarden in de wei. En dat is best bijzonder, want het zijn paarden uit het rusthuis. Jaren geleden had de familie op deze plek een intensieve varkenshouderij, nu vinden bejaarde paarden en pony's er een prachtige plek met goede verzorging. De stal werkt met respect voor natuur en landschap.

6

'n Dokter

'n Dokter

Lang geleden, zo rond het jaar 1700 kwam 'n Dokter hier in de buurt wonen. 'n Dokter kwam helemaal uit het Duitse Kloppenburg, maar hij leidde al jaren een zwervend bestaan. Uiteindelijk is hij in Mander neergestreken omdat aan de Mosbeek de perfecte kruiden groeiden die hij nodig had.

7

Papieren

'n Dokter was een kwakzalver en had de nodige papieren van homeopathische arts niet. Vandaar dat 'n Dokter in de gevangenis belandde. Helemaal in Zwolle. Hoe het verder met hem afliep weten we niet, maar nog steeds kennen we hier 'n Dokter. Voor elk kwaaltje had hij een middeltje.

Bekkenscheid

Bekkenscheid

'Bekkenscheid' is een Twents woord voor het scheiden van beken. Bij het Bekkenscheid zie je een fraai staaltje van bevoeiingstechniek. In de negentiende eeuw werd hier een kunstmatige beek gegraven die de droge delen van de marke Mander van water moest voorzien.

8

Infocentrum 'IJs en Es'

IJs en Es

Het onbemande bezoekerscentrum van Landschap Overijssel dat in juni 2014 geopend is. Het bezoekerscentrum vertelt op beeldende wijze het verhaal van de ontstaansgeschiedenis van het Dal van de Mosbeek.

Ijstijd

Tijdens de voorlaatste ijstijd werd de noordelijke helft van Nederland bedekt met landijs. Het ijs kwam in de vorm van gletsjertongen ons land binnen vanuit het noorden. De gletsjers schoven als een bulldozer allerlei materialen voor zich uit en en stuwden het op naar voren en opzij: de stuwwal.

Kracht

De vorm van het bezoekerscentrum beeldt de kracht van het ijs uit. Binnen krijgt u informatie over het ontstaan en de vroege bewoning van het gebied waar vele prehistorische vondsten zijn gedaan.